

Apró hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egy-szeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. Jelíges levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. Tel. J. 129-51. Dohány u. 68.

GAZDAG földbirtokos nősülne, bővebbet FISCHERNEL, Dohány u. 68.

Győződjön meg, hogy FISCHER házasságközvetítő csak egy van. Dohány u. 68.

Zsidó uri körök régi megbízható házasságközvetítője FISCHER. Telefon: József 129-51.

NŐSÜLNE kitűnő praxisu orvos, ügyvéd, nősülne jómódu gyáros, vagyonos szőlőbirtokos, mérnök, főtisztviselő, nősülne háztulajdonos. — Bővebbet: FISCHER-nél, Dohány u. 68.

Csak előnyére lehet, ha személyesen győződik meg, hogy FISCHER legkényesebb izlésnek is megfelelően ismerkedést létrehoz. Telefon: József: 129-51. Dohány u. 68.

Saját kastéllyal és értékes ingatlannal rendelkező, vagyonos uriember nősülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

FÉRJHEZADNA jómódu család nagyobb hozománnyal intelligens leányát. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

TIZENKILENC éve közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. (Cégnélküli levelezés.)

ELŐKELO családból való, fiatal, művelt, csinos sógornőmet férjhezadnám. Lakás és kelengye van. Bővebbet levéleg. Leveleket »Különleges« jelígre kérek.

MAGAS, intelligens, több nyelvet beszélő fiatal leány, irodai képzettséggel bír, férjhezmenne jó kondícióban lévő, vallásos fiatalemberhez. »Házasság 21« jelígre a kiadóba.

Nyomatott a HELIOS könyvnyomdában Budapest, Sip ucca 3.

FISCHER házassági ajánlata komoly és megbízható. Dohány u. 68.

ÖZVEGY, feltűnően csinos uriaszony hozzámenne jómódu középkorú uriemberhez. »Boldogság biztosítva« jelígre e lap kiadójába.

ELVALT urinő egy gyönyörű 6 éves fiucskával férjhezmenne oly középkorú uriemberhez, kiben gyermekének apát talál. »Csakis a jövőért« jelígre a Zsidó Ujság kiadójába kéri az ajánlatokat.

ALLASBAN lévő, középkorú urinő, jó fizetése van, megfelelő parthiet keres. Csakis hasonló kondíciójú, középkorú uri emberek »Házasság 28—40« jelígre küldjék ajánlataikat, Közvetítők kizárva.

HUGOMAT, akinek faluhelyen jólmenő korcsmája, 35—40 millió értékű ingatlana és 25.000.000 korona készpénze van, pár Tefillen, 1 tálisz és két héber könyvet.

JÓ HAZAKBA jártas sadchenok küldjék be pontos címüket e lap kiadójába »Sidach« jelígre.

Állást nyer.

KERESEK nőllen önálló magyarnémet-héber levelezőt. Jó beszélőképességgel bíró előnyben. Sajátkezűleg, mindhárom nyelven irt ajánlatok, fizetési igények megjelölésével, esetleg másolatokkal »Ambiciózus« jelígre a kiadóba kérek.

SZESZ, bor sör szakma kezelésében, eladásában jártassággal és hosszú gyakorlattal bíró nőllen fiatalember felvétetik. — Cim a kiadóhivatalban.

Állást keres.

BORSZAKMABAN jártas vallásos fiatalember elhelyezkedést keres. Lehet vidéken is. Szíves megkeresést »Ugyes és megbízható« jelígre e lap kiadójába.

SZERNEY IGÉNYÜ rőfös kereskedősegéd, ki kirakatrendezésben is teljesen jártas, állást keres. »Szorgalmas, megbízható« jelígre a kiadóba.

INTELLIGENS izr. urilány, perfect gyors- és gépirónő állást vállal, lehetőleg azonnali belépésre. Jelíge: »Szerény igényű«.

TÖBB nyelvet perfektül beszélő urilány irodai alkalmazást vállal. Jó fizetés megkívántatik. — Jelíge: »Rendkívül ügyes.«

TÖNKREMENT családapá bárminemű foglalkozást keres. Saját üzlettel bírt. Szíves ajánlatokat ezen lap kiadójába kér.

Különféle.

ERTELMES, ügyes intelligens hölgy bizalmi állást keres, lehet üzletbe mint eladónő, vagy nagyobb vállalatnál mint kiadónő, esetleg urhölgnél mint társalkodónő, vagy ezekhez hasonló. Varráshoz is ért. Leveleket »Sikerült« jelígre kéri a kiadóba.

E hó 21-én Kisvárdá-Zákony közötti vonaton elvesztettem, vagy elloptak egy fekete bőrtáskát, 2 pár Tefillen, 1 tálisz és két héber könyvet.

Kérem a megtalálót, hogy címemre: Fisch Mór Nyiregyháza, Rákóczi u. 11. juttatni szíveskedjen, ahol illő jutalomban részesül.

Örömmel tudatjuk t. Hittestvéreinkkel, hogy szövedékben mostan négy-öt árvaat tuunk elhelyezni. Egészséges, ép, jól megtermett 14 éves fiuk november 25-ig jelentkezzenek. Rövid idő alatt tanulják meg a mesterséget, szépen kereshetnek és később önállósíthatják magukat. — Első Magyarországi Talisz-Szövöde, Balkány.

Figyelem!**Uj, szigoruan kóser étterem!**

A nagyérdemű fogyasztóközönség b. figyelmébe ajánljuk ujonnan megnyilt, modernül és fényesen berendezett szigoruan kóser שטרען פערלעךלך כשר **éttermünk** VI. Vasvári Pál-u. 8., hol mérsékelt árak mellett kitűnően étkezhet és figyelmenesen kiszolgálják. Reggeli és oszonna kávé. — Koszt házon kívül is. Előfizetők előnyben részesülnek. Menü 22.000. Kis menü 16.000 korona.

Stern Sógorok

VI., Vasvári Pál u. 8 Telefon L. 921-58.

Felelős nyomdavezető WEITZ KAROLY

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA. • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.

TELEFON: József 125—90.

ALAPITOTTA:

GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE K 240000

" " 1/2 " " 120000

" " 1/4 " " 60000

Postachequekontó-szám: 50.791.

Politikamentes hitközség és önérzetes zsidóság

Irta: **Dr. Székely Albert** Zemplénavármegye tb. főügyésze, Sátoraljaújhely.

Az országgyűlési képviselőválasztások előrevetik árnyékukat. Sajnos, mindig vannak közöttünk is éppen úgy, mint más vallásúak között is egyes stréberek, akik önző anyagi, vagy hiúsági érdekből készek a mindenkor hatalomnak behódolni és sűrűn szaladgálnak a főispánokhoz, hogy behízelegjék magukat és hogy úgy tüntessék fel magukat, mintha ők vezetnék az egész zsidó hitközséget az urna elé. De hála Isten, vannak közöttünk önérzetes zsidók is, akik féltékenyen őrködnek a hitközségek autonómjáján és megvédik a zsidó becsületet.

Pár hónappal Vázsonyi halála előtt történt, hogy a vármegye főispánja felhívta mindhárom sátoraljaújhelyi hitközség elnökét, kiket arre kért, hogy bizalmatlansági indítványt tegyenek Vázsonyi ellen, mire határozottan kijelentették, hogy féltve őrködnek a hitközség autonómiaja felett, mint zsidó hitközség, sohasem engedtek politikát belevinni a tanácskozó testületbe, de az az alapszabályokba is ütköznek, mert a magyar zsidó hitközségek csakis hitéleti, kulturális és jótékonyági ügyekkel foglalkoznak. Ezt azután maga a főispán is belátta s helyeselte és elállott a tervezett bizalmatlansági indítványtól.

Helyes tehát, hogy a Zsidó Ujság óva inti hitkonainkat, hogy bevigyük a politikát a hitközségi tanácstermekbe, éppen úgy, mint ahogy más vallású magyaroktól is ugyanezt szeretnők látni.

De a hitközségen kívül éppen olyan jogunk van politizálni, mint a többi magyar velünk egyenrangú honpolgároknak, különösen a választások közeledtével. Nézzük meg jól azt a jelöltet, kire leadjuk szavazatunkat, legyen az egységespárti, vagy ellenzéki. Még azt sem kívánom, hogy filozofizmust hirdessen, de legyen talpig ember, becsületes és igazságos. MÉRJEN egyforma mértékkel és ne nézzen minket másodrendű honpolgároknak. Legyen bennünk zsidó önérzet és öntudat megtagadni a közösséget olyan jelölttel szemben.

לזכר עולם יה"י צדיק

GROSZBERG LIPÓT EMLÉKE

I.

A Budapesti Aut. Orth. Izraelita Hitközség kegyelele

A budapesti autonóm orth. izraelita hitközség előljáróságának 5687. Kiszlev 1-én tartott üléséből kifolyólag a következő levelet vettük:

Groszberg Lipót hátramaradottjainak!

»Családfőjünk, R. Arje Groszberg elhunyt hitközségünkben fájdalmas érzést és őszinte gyászt idézett elő.

A Megboldogult, aki publicisztikai működése révén ismert volt az egyetemes zsidó közvélemény

aki a zsidó vallású, becsületes magyar honpolgár vallását nem tiszteli úgy, mint a magáét és legyen bennünk erő és akarat azt mondani, hogy ilyen férfiura nem adjuk voksunkat. Nehogy megtörténjék az a szégyenletes dolog, amit valamikor a régi néppárt legfényesebb idejében saját szemimmel láttam Zalazentgróton, ahol a liberális Eitner Zsigmond későbbi volt zalamegyei főispán barátom ellen Kálmán Károly sókúti plébános lépett fel és processziós zászlókkal vonultak be a falvakból az ő hivei és a zászlók alatt a faluból zsidó legények is voltak.

Legyünk tehát óvatosak, szerények, de hitünkhöz hivesek és ne tagadjuk meg zsidó mivoltunkat.

előtt, hitközségünkkel szoros kapcsolatban állott, amennyiben évek hosszú során át a választmány tagja volt és a cedoko-gabbe tisztességét is betöltötte. E minőségben mindenkor hitközségünk és intézményei hűséges barátjának és őszinte támogatójának bizonyult.

Elhunytával nemcsak a hozzátartozói veszítették benne a családfőt, hanem gyászolja őt hitközségünk, mert ama kiválasztottak közé tartozott, akik erejüket odaadással a közösségnek szentelik és buzgó közreműködéssel elismerésre méltó érdemeket szereztek. Belsőségesen érezzük tehát a fájdalmunkat és lelki szükségletet érzünk, hogy

a megpróbáltatás nehéz idejében vigasztaló szót mundjunk Önöknek és szóljunk:

דמקום ירחם אתכם.

A Megboldogult emlékének tisztelére és hogy kegyeletes kötelességünknek eleget tegyünk, elhatároztuk, hogy az Elhunyt érdemeit hitközségi jegyzőkönyvünkben megörökítjük és elrendeltük, hogy lelke üdvéért

לתועלת נשמתו של הנפטר ז"ל

Kazinczy-utcai főtemplomunkban a gyász harminc napján a lélek-mécs נר נשמה gyújtassék meg.

Minderről értesítjük azzal, hogy az Elhunyt neve nálunk tiszteletteljes emlékezetben marad. Teljes szívből kívánjuk, hogy Meñyei Atyánk erősítse Önöket nagy gyászukban és adjon erőt a súlyos veszteség elviselésére.

Teljes tisztelettel:

Óbudai Freudiger Ábrahám elnök.

Löffler Henrik főtitkár.

II.

A Pozsonyban székelő szlovenszkói orthodox iroda a következő levelet intézte hozzánk:

„Kék harisnya“ — Steinberg Juda —

Az asszony nem büszkélkedik a szomszédasszonyok előtt, hogy ő tudósabb mindannyiuknál és hogy az év összes szombatjain eljönnek hozzá egy »jó zsidó szóra«, hanem inkább irigyli őket, hogy tudatlanok, mert Salamon király az ő számára írta ezt a mondást: »Aki tudást szerez, fájdalmat szerez.« Egyáltalában nem szégyenkezik, hogy ha az a huncut Eljákim, férje barátja, aki naponta meglátogatja, azt mondja neki: »Maga fél-férfi«. Ellenkezőleg. Ilyenkor (egyetlen egy eset) mosolyog egyet és önmagában mondja: »jó, hogy valamit legalább elismer rajtam«. Az sem bántja, hogy férje hozzáképest köznapi ember és köznapi jáborságán kívül sem-

ביעה
נ' לסדר יוצא שנת התרפ"ו פ"ב תצ"ו
כבוד מערכת "זשדא אוו שא"נ"
בודאפעסט.

אדונים נכבדים!
כלב נשבר שמעתי הבשורה המעצובה מספורת
עורכם הראשי מ"ה אר"י גראסבערג ז"ל
והנני מביע לכם בזה את השתחוותי בעניניכם
הגדול על מנת האדם הוקר והנלכב הוא. פעולותיו
הבותהעיקר של המנהג ז"ל ידועות בכל הדבי פוזרני
נכרות בכל הי הוהדות ההודות כמו בארצכם כן
בהארצות הסמוכות לה. כמותו אבדה הוהדות
ההודות אבדה גדולה. ודי יתחכם בתוך שאר
אבלי ציון וירושלים אכזהר.

בעתירת המקורבים:
דיק קלמן וועבער
ראש השבוע.

Magyar fordításban:

A Zsidó Ujság t. Szerkesztőségének

Tisztelt Uraim!

Megrendült lélekkel vettem a szomoru hirt, hogy főszerkesztőjük elhunyt. Az értékes és lelkes férfi elhalálozásán ezennel kifejezem együttérzésemet. A Megboldogult nagy értékű működése ismert és föllelhető az egész hit-hű zsidóság életében. Önöknél épügy, mint a szomszéd országokban. Halálával az orthodox zsidóság nagy veszteséget szenvedett. I.-ten vigasztalja Önöket.

Tisztelettel
Weber Kálmán
irodai elnök.

mi sincsen benne. Ellenkezőleg, nem is tudja elképzelni, hogyan lakhatna egy fedél alatt egy nálánál tanultabb és jelesebb férfival.

Nagyon tiszteli is Salamon királyt bölcsessége miatt, de nem tudja neki megbocsátani azt a mondását, hogy ezer asszony közül egy méltót sem talált. És ő úgy hiszi, hogy ezt akkor mondotta, amióta elvette Fáraónak pogány leányát.

Ő nagyon vallásos és szereti a zsidóság bölcsseit, de kissé haragszik rájuk, mert úgy állapították meg a törvényben, hogy az asszony kezemunkájának eredménye a férjéé. Amit a valástörvényből egyedül megtehet, azt megteszi. A bor fölött kidüst mond, az asztalhoz megmossa kezeit, háromszor napjában imádkozik egészen úgy, mint

III.
A Pozsonyban megjelenő „Jüdisches Familienblatt“-ban Müller Mózses szerkesztő ezt írja:

Wie uns die Redaktion der „Zsidó Ujság“ aus Budapest mitteilte, ist der Gründer und Chefredakteur dieser orthodoxen Zeitung nach lange währendem Leiden im Alter von 57 Jahren am 31. Oktober gestorben.

Grossberg war seit Jahrzehnten, also schon in jungen Jahren, eine der markantesten Gestalten der ungarischen Orthodoxie, deren Wortführer er vor der breiten Öffentlichkeit war. Bis zum Umsturz redigierte er die in seinem Verlage erscheinende, in hebräischen Lettern gesetzte einzige ungarländische jüdische Tageszeitung, die „Allgemeine Jüdische Zeitung“. Er musste manches Sträusschen mit Gegnern aus allen Lagern — zu seinem Unvergnügen auch mit solchen aus dem eigenen — auskämpfen. Er hatte nicht selten einen schweren Stand, wenn er sich vor der Notwendigkeit gestellt sah, in dem heftigen Wiederstreit der Meinungen, der bald da, bald dort, aber immer irgendwo in einem Winkel des alten Ungarn tobte, seine autoritative Meinung, die oft als eine entscheidende

egy férfi. De mit használ mind ez? Ha jön a peszách, ő előkészít mindent, még a szédertálat is, de azért szédert adni, — az már csak férjének joga. Minden szombaton, reggeli után, megekszanálja fiait abból, amit az elmúlt héten tanultak a chéderben, de a »négy kérdést« a szédernél, a mánistanó-t mégis csak az apjukhoz intézik. Nagy élvezete van, ha férje kérdezi, hogy meddig van neki ideje még a holdat köszöntő imát elmondani. De fájdalma nagy, ha látja, hogy miután pontosan megmondotta neki, kimegy imádkozik a hold elélt és visszajön jó hónapot kíván neki és az ő szerepe csak az, hogy áment mondhat. Előfordul, hogy pénteken, amikor szombatra süt, főz, eszébe jut, hogy milyen kevés micvo-t juttattak az asszonyoknak, erre dühbe jön, dühében az

hingenommen wurde, zu äussern. Der Dahingeschiedene galt als Ben Torah u. führte einen streng religiösen Lebenswandel. So erzog er auch seine Kinder.

Mit Grossberg scheidet aus der ungarischen Orthodoxie ein beherzter, mutiger Kämpfer, dessen Verdienste sehr hoch einzuschätzen sind.

*

IV.

A Munkácson megjelenő jiddis nyelvű »Jiddisches Volksblatt« a következőképpen emlékezik meg:

כ"ע הישן אז אין בודאפעסט נפטר געווארדען דער רעדאקטער פונעם „Zsidó Ujság“ אר"י גראסבערג, וועלכער האט יאהרען לאנג געהיירט די „אלגעמיינע יודישע צייטונג“ וועלכע איז געוועזען זעהר פאפולער אין בעליבט צווישען די יודישע מאסען. תנצב"ה.

*

A németországi orthodoxia főorgánuma az »Israelit« hosszabb megemlékezést közöl, a mely lényegében megegyezik a mult számban közzétett és a »Jüdische Presse«-ben megjelent nekrológgal.

V.

Az erdélyi orthodox iroda a következőképpen méltatja elhunyt főszerkesztőnket:

A Zsidó Ujság t. Szerkesztőségének

Mély fájdalommal értesültünk

ágyba fekszik, betegnek teteti magát és azt mondja férjének, hogy ő válasszon helyette a tésztaból »chalo-t« s messziről nézi, hogy hogyan bajlódik a tésztaival és titokban nevet. Bizony uralkodik a férjén. Folyton dühös arcot mutat neki, bár tudja, hogy derék ember, jó férfi és jó férj, aki tiszteli és szereti feleségét, mint egy irástudó emberhez illik és úgy követi a tanácsát, mint ahogy a tudatlan ember szokta. Néha megsajnálja, ha rá gondol, hogy mennyi fájdalom kell eltűrni miatta. Még soha nem mondott neki egy gyengéd szót, még sohasem nézett rá gyengéden, úgy, mint asszony szokott a férjére. Ha nem kiált rá, akkor egyáltalán nem vesz róla tudomást. Ő azzal mentegődzik, hogy másképen nem tud férfikkal beszélni, Lányaival szemben jó, megbocsájtó, el-

Groszberg Lipótnak ז"ל az „Allgemeine Jüdische Zeitung“ és a ZSIDÓ UJSÁG szerkesztőjének haláláról. E kiváló tehetségű férfi halála pótolhatatlan veszteséget jelent az orthodox zsidóság számára. Élete végéig hű harcosa és zászlóvivője volt az orthodox zsidó eszmének és őszinte, nyílt föllépése miatt ellenségei is elismerésben részesítették. A kritika éles bonckését alkalmazta ott, ahol visszasságokat fedezett föl a zsidó közélet terén, de amint az orthodoxia érdekeit veszelvezetve tánta, minden ellenségeskedést félretéve bátor harcoként állott ki a védőgátra és sujtó szava, nyílt és igazságos ítélete hozzájárult ahhoz, hogy a magyarországi orthodox zsidó szervezet, az alapját veszélyeztető gyakori ellenséges áramlatok dacára, ma is szilárdan áll fenn, magasztos eszmék győzelmét hirdetve mindenfelé.

Mint ujságíró finom érzékével ki tudta elégíteni olvasóközönségének izlését. A kitünően szerkesztett „Allgemeine Jüdische Zeitung“ hiányát itt, Erdélyben is nagyban érezzük. Könnyed és mégis választékos, szellemes stílusával, cikkeinek alkalmoszerűségével és ügyes hirszolgálatával megtudta nyerni az orthodox zsidó olvasó-ábor tetszését. És ami a fő, — mint mondtuk — mindvégig hű-

séges szószólója volt az orthodox zsidóságnak.

A megboldogult híres rabbicsaládból származott és ő maga is fiatal éveiben a jesivákat látogatta. Groszberg Lipót ז"ל tevékeny és az orthodoxia számára fölötté hasznos élete lezárult immár a Mindenható akaratából, de emléke tovább is élni fog körünkben. Elhervadhatatlan érdemei szorosan összenőttek az orthodox zsidóság fejlődésével és megszilárdulásával.

תנצב"ה.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Krausz Mór titkár.

ניחום אבלים

Groszberg Lipót gyászszólóinak megvigasztalata

Több helyről kéri a Megboldogultnak teljes héber nevét misnajojsz tanulása céljából. Ezuton adjuk tehát tudomásra, hogy Groszberg Lipót héber neve:

אר"י בן שרה.

Ezzel kapcsolatban kérjük a Megboldogult összes barátait, jesiva kollégáit és a rabbikat, hogy tanuljanak misnajojsz a Jelki üdvéért.

A híres hunfalvi jesiva vezetője R.

De sohasem történt, hogy megengedte volna, hogy chanukakor összejöjjenek, pedig akkor férjének járzeitja van apja után. Sőt egész chanukakor dühös, még a szomszédnőit, akik ájtöjnek hozzá, hogy beszélgessenek a chanuka napjáról, a nap jelentőségéről, sem szivleli. Kérdéseikre szaggatott szavakban és dühösen válaszol.

— Bizony voltak ott csodák — mondja — de senki sem tudja, kinek az érdemből, a férfiak érdemből bizony nem. Egy szomszédnő közbeszóli: »Bizony az asszonyok érdemből,« hiszen Judit ... itt elhagyta már a békettürése.

Nem elég, hogy a férfiak dicsöitik őt, dicsökednek vele, lakomat rendeznek emlékére, mintha minden egészen rendesen ment volna ... a fő, hogy nekik hasznuk van, Hát Debóra, hát Mirjam,

A BETÜK KOSZORUJA

— GROSZBERG LIPÓT EMLÉKÉNEK —

Írta: Dr. Dohány József

בשעה שעלה משה למרום מצא להקב"ה שהיה קושר בתרים לאותיות (שבת פ"ב)

„Midon Majse az égbe szállott és az Úr előtt állott, azt látta, hogy koszorukat köt a betük köré. Majse — szólt az Úr — nálatok nem szokás az egymás iránti érdeklődés? Hogyan — felelé —, szabad a szolgának Ur ügye iránt érdeklődni? Igen ám mégis tartozol segítségemre sietni. Hadd gyarapodjék hát az Úr ereje, mi ként azt Ő kívánja!”

Az Irást az Ur kezéből átvenni, az Irást a zsidónép lelkébe átültetni, ezért szólt Majse az Egekbe! S mit lát? Hogy az Ur koszorukat fon, jeleket tüzdél a betűkre, fényjelek fonódnak a betük köré. Eszbe villanó figyelemzetések, lelket felrázó sejtítések, mik a fekete betűkből Iráslángokat, a halott nyugalmu eszményekből, életpezsgős katonákat formáltak, melyekkel egy nép lelkületét megnyerni, — volt a célkitűzés! S amily könnyűnek vélték ezt ti emberek, oly súlyosnak látta ezt az Ur! Még egyedül a lángkoszorus Tan sem képes föllekesíteni, magához láncolni maradandóan, szól az Ur Mózeshez, ehez még a לך ה' לייני a Te segítségemre is szükségem van. Hull a fényár a napból és ha arra nézel tudod-e élvezni? Nem vakít, ha belenézel! Felismered-e színét? Nem! Hisz nem tudsz belenézni! Jön egy kis ködös pára, egynéhány kis kusza felleg az égboltozaton, megtörök benne a nap vakító sugara s alkotó elemeire, színeire bomlik s élvezheted a legfestőibb színompát a szívárványt! Mester az Ember, tollára van utalva az Irás is, az abból kiesőpenő kis tintára!

אדם אחד יש שעתיד לדרוש על כל קוין וקוין תהיה תולדות של הלכות (מנחות כ"ט)
Hogy képzelhető el az I-teni

Tant emberi ésszel felfogni a Végtelen arculatába emberi szemmel belenézni, az Örökkévaló akaratát porkarokkal végrehajtani?! Hanem jött a Mester a kiválasztott s tollából folyó tentában megtört az emberi szemet vakító napsugár, színeire, izére bomlott a Tan, emberivé embernek megérhetővé váltott. Most már gyönyörködhetett benne a nép is. Láthatta, élvezhette annak a nagyszerűségét. Az égből a földre hozták a Tant, a koszorus betük! Az emberi magyarázat, a mindenkori Mesterek eszének boncolgató szerszámai hozzák közel nekünk a nép gyermekeinek az Ur arculatát! Csak így látjuk annak mosolygását, hogy Ő jó hozzánk, csak így érezzük benne kezének lágy simogatását, mellyel vezet bennünket az üdv magaslataira!

Az élő szó, a szájhagyomány, mely apáról gyermekre száll, volt eleinte ez a kapocs a Tan és a nép között. De csakhamar ez is gyengének bizonyult. A mindjobban halkuló beszéd szerepét a könyvnek kellett átadni. De ezen szent könyvek szerénynek, mint maga Mózes a Mester! Ott hevernek alacsonyfedelű, szűk kis házakban, hol a Tóra legnagyobbjai görnyednek felettük s magyarázzák kigyult szemekkel, sápadt képű hitzomjas, Tóraches tanítványainak! De mily messze még az ut innen a nép lelkéhez. Mily óriási még a távolság a tudatlanok házához. Mily keserves a küzdelem még a hitaszott lelkek sivatagán keresztül! Ezeket megnyerni a fölán-sok mázsaiagságaival? Megnyerni azokat, kiknek egész szellemi strukturájuk a reklámok sikító képes ujságledőibe van legöngyölve?! A sajtót, mely szüverénül uralkodik az emberek

A BELZI REBBE

minden gondolatán és érzelmén, mi sem tudjuk nélkülözni! Nem tudjuk nélkülözni a sajtó betűit, melyen keresztül elvezetjük a nép gyermekeit eme Tantermekbe! Hol megszólal a harsona, mitől leomlanak a tévelygések, a ferde tanítások emelt válaszfalak s meglátják az ősi hitet, ősi eredeti, hamisítatlan fényében ragyogni.

Ez ragyoghatott elköltözött testvérünk Groszberg Lipótelőtt. Sajtót teremteni, hol eme kürtök megszólaljanak szívhez szólán, észt világítván, a bűnök fahait megrengetve, nehogy Jecheszkel próféta vádjá érjen bennünket: a soványakat nem erősítették, a betegeket nem gyógyították, a törötteket nem kötötték be, a tévelygőt nem térítették vissza. Sajtót teremteni, hova jöjjenek mindazok, — tartozzanak bármely árnyalathoz — kik egy-egy báránykát szeretnének visszahozni, kik egy-egy hitbeteget, ki a kor hamis jelszavaitól megfertőzve lázbeteg jár, ennek a fejére a Szent Tan hűsítő, gyógyító borogatását akarják rakni! Óh, be merész vállalkozás! Nem sokkal kevesebbet jelent ez, mint a Tant a Népek átadni, mint Eget Földdel összekapcsolni! Hogy ez sikerült-e Neked, nem tudom, nem is kutatom. Egy ilyen lap megteremtése a Te érdemed, a Te nevedhez fűződik. Legyen érte a jutalmad, hogy midőn az Ur zsámolya elé járulsz találd az Urat

קושר בתרים לאותיות

kössön koszorut eme betűid fölé irtalomból, kegyelemből, hogy élvezd a Sechina fényárját

בעטרתיהם של צדיקים!

Utolsóelőtti számunkban főszerkesztőnk elhunyt alkalmával együtt közöltük R. Jiszoher Dov Rokeach belzi rebbe elhalálozását is. 74 évet élt és több mint 34 éven át Belzben működött. Ezren és ezren záródoltak hozzá éveken át, hogy vigaszt és erősítést nyerjenek. Rendkívüli nagy befolyása volt híveire s épen ezért a galíciai helytartók Bobrzinsky és Potocky a választások előtt mindig felkeresték s kikérték tanácsát és támogatását. A háboru folyamán Ujfehértóra, majd Munkácsra került. Magyarországi időzése alatt sok keserű tapasztalatot gyűjtött testvérei részéről, de ő mindent önmegtadással szeretettel fogadott. Temetése több mint 20.000 ember jelenlétében folyt le s több mint 300 rabbi jelent meg. Utódjául megválasztották legidősebb fiát: R. Aront.

Hogy milyen ember volt a Megdicsőült, erre élénk fényt vet a varsói »Moment« c. lap egy tudósítójának leírása:

Mikor Rawa Ruskánál leszálltam a vonatról, hogy Belzbe átszálljak, hozzám csatlakozott egy idősebb ur, akiről később megtudtam, hogy keresztény földbirtokos. Ő is Belzbe igyekezett a temetésre. Mikor kérdőleg ránéztem ezt mondta nekem.

— »Nagy, igen nagy embert vesztettetek benne. Az egész világból jöttek hozzá emberek. Ha pénzt akart volna elfogadni, megvehette volna már az egész várost. Én is felajánlottam neki egyszer egy nagy összeget, de kerekén visszautasította. 15 év előtt történt az eset, fiam hirtelen megbénult. Az orvosok azt mondták, hogy nem lehet rajta segíteni. Kétségbeesésemben el-

mentem a czadikhoz. Ő azt mondta nekem: »Utazz át Bécsbe, az I-ten megsegít«. Hogy mennyire igaza van, azt majd láthatja Ön a temetésen, ahol egészségessé lett fiamat bemutattam majd. Az eset után felajánlottam a Rabbinak nagy összeget. Hallani sem akart róla. — Mikor ezt a történetet elmondotta utitársam, a kupéban lévő két ukrainai felugrott és ijedten mondta: »Scho, Rabin umar?« (Mit, a Rabbi meghalt.)

A mostani belzi ezadik nagyapja: Rabbi Solem Rokeach alapította meg a dinasztia hírnevét. Ő a galíciai chasziduszba hozta a talmudtudományt. Azt beszélték, hogy mielőtt Rebbe lett, 1000 éjszakán át virrasztva tanult. Tudományával és kitartásával állandóan ostromolta a vallási törvényeket negligáló »haszkolo« mozgalmat.

R. Solemet követte fia R. Jesiele. Ő a chaszidusz védelmére Machziké Hádász címen egyesületet alakított Lembergben és ugyanilyen néven héber helyilapot adott ki. R. Jesiele igen beteges ember volt s midőn Bécsbe ment gyógyulást keresni, elhunyt. A chaszidok féltek attól, hogy a Belzbe való átszállítás a chaszid tradíciókkal ellenkező formalitásokkal van összekötve. Ezért eltöltötték halálát és mint súlyos beteget szállították haza, ahol tizezernyi tömeg már várt, készen arra, hogy az utolsó tiszteletet megadja a nagy lelkipásztornak.

R. Jesiele fia volt a most elhunyt R. Jiszoher D. Ő is a harcos chaszidusz vezére volt. Egyideig a leghevesebben ellenezte a cionizmust, élete utolsó szakaszában azonban a politikától tel-

Telefon: **Szörmekabátok és szűcsárúk**
T. 12-79. **Bodnár József szűcsmesternél**

Csak képesített szűcsnél vásároljon!

Budapest, V,
Nádor-u. 15

jesen visszavonult. Ezért van az, hogy úgy az Aguda, mint a cionizmus lapjai külföldön saját mozgalmuk jóakarójának tüntetik fel.

Az elhunyt Rebbe hosszú ideig tartózkodott a háboru alatt Munkácsen. Ugyanakkor volt ott egy Singer nevű katonai parancsnok, aki már teljesen elidegenedett a zsidó vallásgyakorlattól. A katonai parancsnoknak feltűnt egyes vallásos zsidó katonák sok mulasztása. Utánajárt a dolognak és megtudta, hogy a Rebbe az oka, az ő személye köti le a katonákat. Erre még kíváncsiabb lett, a Rebbet többször meglátogatta és a látogatások annyira hatottak rá, hogy most — R. Szinaj Singer a czadik első titkára.

Apjának, R. Jesielnek is volt egy bizalmas embere, aki regényes módon lett chosid. Egyszer hozott magának Bécsből egy zsidó doktort, hogy kezelje. Rövid idő múlva chosid lett, levette nyugateurópai öltöztét, chosid leányt vett el és mivel Nagyváradról származott, mint »Reb Semuél Wardeiner« vagy »Reb Semuél Dokter« igen nagy szerepet játszott Belzben.

Rabbi Jiszocher utódját oly tehetséges, szentéletű s nagytudományú férfiúnak tudják, hogy biztosra veszik, hogy megtartja azt a fényes pozíciót, amit a »belzi udvar« a chaszidusz körében elfoglal, épen az elhunyt czadik grandiózus egyéniségének hatása alatt.

Betegnek ne parancsolj, hogy fekvjen le, egészséges embernek pedig ne, hogy keljen fel.

Kerek csapásnak nincsen vége.

Jiddis közmondások

Budapest nem tetszik a poljanai rebbenek

— Beszélgetés egy vasuti kupéban —

Poljanán (Gyertyánligeten) voltam a Rebbenél, R. Chaszkel Mordechaj Wiessl-nél. Hogy mit akartam elérni, hogy miben kértem tanácsát, talán nem tartozik a nyilvánosság elé, de jellemző, hogy az uton hazafelé egy budapesti emberrel jöttem, aki budapesti időzése alatt lett a Rebbe hűséges chosidja. És azóta már másodszer zárándokol hozzá. Véletlenül ment be — mondta — a laudon-u'cai házába, ahol a Rebbe lakott, — jött, látott és győzött — benne a Rebbenekben való hit. Az ő beszélgetését adom itt vissza.

— Amíg a Rebbe Budapesten tartózkodott, korlátlan mértékben gyakorolta a jótékonyt. Ha valaki kétszer jött egy nap, kétszer kapott. Egy Sanyaru Vendel-képű ur elragadtatással mondta előttem: »Nem hiába csodarabbi, bementem hozzá, rögtön érezte, milyen szegény vagyok s anélkül, hogy panaszkodtam volna, megajándékozott 80 ezer koronával.«

— Hogy R. Chaszkelnek éles szeme van, mutatja, hogy nem akarta budapesti tartózkodását meghosszabbítani. Mikor jött, kijelentette, hogy 17 napig marad. (17 számbeli értéke megfelel a jót jelentő héber szónak טוב). A 17 nap elmúltával rögtön elutazott. Környezete remélte, hogy rá lehet bérni a továbbmaradásra. De nem így történt. Az állomáson megkérdeztem gyors elutazásának oka felől. Azt válaszolta: »Elég volt Budapestről. Sokat szenvedtem attól, amit itt

a nagy góleszről, a sok semadról és a rémes vállalatlanságról beszéltek nekem.«

Aminthogy R. Chaszkel abban különbözik más rebektől, hogy látogatóit nagyon nyomatékosan figyelmezteti a zsidó vallásosságra és a micvo-k megtartására.

— A poljanai rebbe esete megcáfolja azt a közmondást, hogy: »senki sem próféta a maga házában.« Ő Gyertyánligeten volt szerény sojehet és mégis ugyanott részesül most mint czadik a legmegkülönböztetett tiszteletben. Azt is megállapították róla, hogy birtokában van a »zechusz óvojsz« az elődök érdeme nagy erkölcsi tőkének. Nagypapja, R. Chaszkel Avrohom bizalmasa volt kora két ismert czadikjának. Szerette őt R. Zalmen Leb szigeti rebbe és nagyon kedvelte R. Mendele, a wisnizi. Utóbb hozta utazott fel, hogy a főünnepeket megülje, de Wisnitzben utólérte a halál. Hát lehetséges szebb halál, mint ez?

Amint a beszélgetésből látható a hívők figyelme egyre jobban fog Poljana felé irányulni.

Ch. nuka-cikkek
Menóra stilszerű kivitelben, olcsó árakban. Képes árjegyzék díjtalan. Idei újdonság csontóregnyű (tendeli) 6000 korona.
Szertartási cikkek nagy választékban
NEUMANN BENÓ
könyvkereskedése
BUDAPEST, Király ucca 8. szám.

— A »REMÉNY« c. ifjúsági lap legújabb száma gazdag tartalommal és szép képekkel jelent meg. A »Remény« nek minden gyermekkel megáldott zsidó ház asztalán kell lennie. Előfizetési díj félévre 40.000 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IV. Magyar u. 3. Mutatványszám díjtalan.

Töchterpensionat Marta-Marcus früher Baden Baden
jetzt: **Montreux-Chillon** franz. Schweiz.

Gründliche Erlernung der franz. Sprache, wissenschaftliche hauswirtschaftliche Ausbildung. **Streng orthodox rituell.** Referenzen u. Prospekt durch die Vorsteherin.

A femesvári női rács körül

A multkor nagyváradai tudósítónk jelentése nyomán hirt adtuk Schück Bernát temesvár-józsefvárosi főrabbi urnak egyes üdvös akcióiról s leközlöttük tudósítónk ama kérdését, miért nincs ezen orthodox szervezetű községben hagyomány-szerűen berendezett női gitter? E közleményünkben bennünket az abszolút jóhiszeműség vezett. Epen ezért egész nyugodtan leadjuk változtatás nélkül a főrabbi urnak egy kissé élénken megírt replikáját. E replikából örvendetes tényként domborodik ki a temesvári hitközség vallásossá tétele felé irányuló dicséretes és szép buzgósága, valamint az is, hogy a női rács tekintetében nagyváradai tudósítónk egy régi és már megváltoztatott helyzetről tudott.

יהיה שלום.

A
»Zsidó Ujság« tek. Szerkesztőségének

Budapest.

אנכי בדרך נתי' ה' בית אהי אדוני

Utban vagyok, hogy itthon a kegyelet és szeretet adóját lerójam. Itt értesültem arról, hogy b. lapjuk legutóbbi számainak egyikében személyemmel és hitközségem belügyeivel a nyilvánosság előtt foglalkozni jónak találta. Közel három évtizedes rabbi működésem alatt nem egyszer voltam céltáblája ellentétes irányzatu lapok támadásainak. Soha azokra nem feleltem, mert nem kellett attól tartanom, hogy hallgatásomat beismerésnek, — vagy lekicsinylésnek minősíthesse bárki is.

Ismerem a tanítást:

ודעתם נקים מה' ומישראל

valamint bölcseséinknek e tétel magyarázatában megnyilvánuló felfogását, de ismerem a Chaszam Szófer VI. köt. 59. számú döntését is, amelyben azt tanácsolja, hogy ne törődjünk minden támadással. Támadást

helyreigazítani, kivédeni, a közvéleményt felvilágosítani szerintem tehát csak ott kell, ahol a támadásnak jóhiszeműsége, jót akarása vagy legalább is tárgyilagossága nyilvánvaló és ha a helyreigazítás maga is a vallás érdekét és a közérkölesiséget szolgálja.

Nem kellene tehát b. lapjuk nagyváradai tudósítójának logikátlan támadására sem felelnem, mert annak igazságtalanságát bizonyítják: 1. multam, hitközségemben elért eredményeim; 2. az »Allgemeine Jüdische Zeitung« számtalan cikke, mely az orthodoxiáért, szent hagyományainkért folytatott nehéz küzdelmemet méltatta, »דעת ודין« című művemét magasztalta, a Szabadkáról kiinduló és onnan szervezett unifikációs törekvések ellen többek között boldogult Mezei Mórral folytatott polemiamat átvette és külön megbeszélésre érdemesítette; 3. a pozsonyi jesiva és az orthodoxia magyarságát támadó cikkekre adott válaszaim a politikai napilapokban, 4. hitközségemnek az »Erdélyi Hitközség« közösen megállapított ünnepélyes deklarációja az erdélyi és bánáti hitközségek országos gyűlésén Aradon 1922-ben és Temesvárott 1923-ban, amely meggátolta azt, hogy a nagygyűlés az egységes kimondását a minisztériumba felterjesztesse.

Ha mégis felelek az engem ért támadásra, csakis azért teszem, hogy senki ne mondhassa: ime van orthodox hitközség, melynek templomában a női karzat a hagyományoknak nem megfelelő és rabbija nem kellő eréllyel törekszik annak megváltoztatására. Nagyon sajnálom, hogy épen a »Zsidó Ujság«-gal szemben kell az orthodoxia jól felfogott érdekeit kel-

lően meg nem fontolt támadással szemben megvédenem.

A »Zsidó Ujság« támadott azért, hogy a Chilül Hasém ellen és a Mikva érdekében oly eréllyel léptem fel, viszont hallgatólagoosan türtem, hogy »a Gitter hagyomány ellenesen teljesen hiányozzék«. Amint alább rögtön bebizonyítom, küzdöttem a gitterért és van is már a hagyományoknak megfelelő Gitter. De mivel felvethetnék azt a kérdést, miért foglaltam el rabbi állásomat oly orthodox hitközségben, melynek templomában a Gitternek nyoma sem volt. (Igaz, hogy a hitközségnek előttem rabbija sem volt.) Elfoglaltam az állást azért, mert mestereim, hivatkozván a Szemag-ra (I. Hakdomoh és II. 3. p.), ki oly hitközségben telepedett le, ahol egyetlen mezűzöt és tefilint sem talált, megkövetelték tőlem, hogy az állást elfoglaljam és az orthodox szervezetű hitközséget, valóban orthodox-szá tegyem.

Mestereim e parancsának helyességét mi sem bizonyítja jobban, minthogy egy ma nagy orthodox hitközségben működő általános tekintélynek örvendő rabbi, mielőtt előbbi állását oly hitközségben, melynek templomában szintén nem volt Gitter, elfoglalta volna, kikérte több rabbi véleményét és ezek között a b. e. szatmári és huszti gaonim hosszabb tesűvóban megengedték az állás elfoglalását, szívérére kötve, hogy a Gitter mielőbbi

Orth. כשר
CERES
a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6. szám.

SIRKÖVEK

A legolcsóbb árban kapható!

מטבת

ADLER J. sirkőraktárában
Budapest, VII., Károly-körút 7. Szombaton és ünnepnapon zárva.

felállítására törekedjék. Ami évek után meg is történt. Körülbelül két évtizeddel ezelőtt egy másik neves orthodox hitközség is csak hasonló berendezésű templommal tudott megalakulni, de az új templom női rácsa már szabályszerű.

Igazolják mestereim böles előrelátását azok, akik ismerték hitközségemet és annak intézményeit akkor, amikor állásomat elfoglaltam és ismerik ma. Abban a hitközségben, melynek egyedül köszönhető, hogy az ottlakó R. Jicchok Reich az orth. közvetítő bizottság népszerű elnöke, az 1868. évi országos zsidó-kongresszusra a temesi mandátumot elnyerhette; ahol R. Ezriél Tótiisszal egyetemben a hitközséget megalapozta; ahol az új és most megvádolt zs'nagóga felavatásánál az orth. országos Iroda megbízásából 1898-ban egy neves orthodox rabbi működött, ahol odajövelelem előtt rajtam kívül más orthodox hitközségekben működő rabbik is tartottak vendégszónoklatokat majl próbabeszédeket. Ebben a hitközségben, mikor odajöttem, csak fizetett Minjen volt, Mikva, Talmud-tóra hiányzott, női Gitter nem volt stb. Ma a hitközség minden intézménye szigorúan a Sulchan Aruch szabályai szerint létesült, működik és erősödik.

Állítom, hogy a temesvári auth. orthodox izraelita hitközség templomának női karzatán ma a rácszat van oly magas és sűrű, mint mindazon orthodox hitközségekben, ahol női karzat nemcsak a maariv oldalon, hanem mind a három oldalon van elhelyezve.

Van tehát kóser Gitter, de ha nem is sikerült volna a Gittert, a Mikvet, a Talmud Tórá, stb.

מגבולותיהם megvalósíthatnom, mondjuk tehát, ha alappal birna váradi tudósítójának a »harbe Káse«-ja, kérdem én: mi volt előbbre való, a szent Név hatnyoleszoros h'áb v. 15 ismétlésének, tehát a Chilul Hasemnek meggátlása, a Mikve rendbehozása és harmadik követelése az áttazó szegényeknek »linasz lájlo«-ja, vagy a női karzat rácszatának magassága? E kérdés eldöntésére, azt hiszem, mégis csak a hitközség viszonyait alaposan ismerő rabbija illetékes. Ennyi bizalmat minden orthodox rabbi — mindenkitől elvárhat.

Schück Bernát

temesvár-józsefvárosi orth. rabbi.

A kunszentmiklósi rabbi halála

Széles körben megdöbbenést keltett, hogy a ZSIDÓ UJSÁG jeles és derék munkatársa dr. Fischer Jakab, a kunszentmiklósi orthodox hitközség rabbija fogházas következtében támadt fertőzésben hirtelen meghalt. A hitközség a következő jelentést adta ki:

נפלה עשרת ראשון

A Kunszentmiklósi Auth. Orth. Izr. Hitközség fájdalommal jelenti, hogy szeretett lelkipásztora, főfisz. dr. FISCHER JAKAB rabbi ur élete virágában 28 éves korában, ittműködésének 5-ik évében Budapesten f. hó 11-én rövid szenvedés után váratlanul elhalt.

A hitközség érdekében kifejtett áldásos és vallásos működését mindenkor szeretettel és önzellenül teljesítette, miért is emléket őszinte nagyrabecsüléssel és kegyeletes szívvél fogjuk megőrizni.

Kunszentmiklós, 1926. nov. 12.

Kunszentmiklósi auth. orth. izr. hitközség.

Ó a zsidóságnak reménysege, nekünk büszkeségünk volt!

Az elhunyt a pozsonyi jesivának kitünő növendékeként kivált tudásban, jámborságban, feddhetetlenségben, fiatal korában foglalta el a kunszentmiklósi hitközség rabbiszékét. Teljes odaadással végezte a dolgát. Tanult, tanított. Tanított nemcsak szavával, hanem példájával. Ereje megfeszítésével megszilárdította a tradíciót a hithűsége intézményeiben és embereiben. Mikvet építtetett és jesivát akart szervezni. A ZSIDÓ UJSÁG megindulása óta a táborunkhoz csatlakozott. Olvasóink emlékeznek talpraesett cikkeire, amelyben a régi haggada egyesült Sámson Rafael Hirsch lendületes exegézisével. Legutóbb igen szellemesen mutatott rá, hogy a nagy mester, Rási tanítása szerint, amint ezt Jojmo traktatusában olvassuk, Magyarország a Kárpátok hegykoszorúja által földrajzi egységet alkot.

Alaásos működése közben érte utól a halál. A legmélyebb részvétet váltja ki az a szomorú körülmény, hogy fiatal özvegyet és kis gyermeket hagyott hátra, akik teljesen ellátatlanok. E szomorú helyzetre rámutató nagyhatalú gyászbeszédében a kunszentmiklósi hitközség érdemud elnöke, Schwarz Lipót és egyik előkelő tagja, dr. Nemes. Mindketten kiemelték, hogy úgy a rabbisági kerület székhelye, mint a kerülethez tartozó kisebb hitközségek, Szabadszállás, Fülöpszállás, Dömsöd, Dunapataj, Apostag, Dunavecse erkölcsi kötelességüknek fogják tartani a szeretve tisztelt lelkipásztort hátrahagyottjairól való gondoskodást.

A temetés nagy részvét mellett hétfőn ment végbe, amelyen heszped--et tartottak: Engel hitk. elnök, Ggönk; Schwarz hitk. elnök, Kunszentmiklós; Szoffer főrabbi, Paks; Seidl főrabbi (az elhunyt apósa) Galánta; Fischer főrabbi (az elhunyt bátyja) Déva; Goitein főrabbi, Hőgyész; Presburger főrabbi bonyhád, végül dr. Nemes Kunszentmiklós és Kálisch, Szabadszállás.

והי' מעשה העדקה שלום. תנצבה.
Ben Arjéh.

A frankfurti Israelit a pesti izraelita hitközségről

Ilyen cím alatt vezércikkben foglalkoztunk Horovitz jeruzsálemi rabbinak a frankfurti »Israelit« című orthodox ujságban megjelent fejtegetésével. Az orthodoxia e nagyérdemű harcosa nagy örömmel mutat rá, hogy milyen szép perspektívet mutat az az orthodox-barát politika, amelyet a pesti kongresszusi hitközség inaugurált, a mennyiben állan lóan hangoztatja a Sulchan Aruchhoz való hűségét.

A »Zsidó Ujság« az igazság érdekében kénytelen volt megállapítani, hogy Horovitz rabbi ur messziről igen szépnek látja a helyzetet. A rabbi ur cikke azonban olyan általános figyelmet keltett, hogy szükségesnek tartotta a kérdés újabb tárgyalását. A fejtegetés folyamán ismét rátér a magyarországi viszonyokra. Erről a következőket mondja:

Különös megütközést keltett, hogy mi a budapesti neolog hitközség konzervatív törekvéseit a Sulchan Aruch alapján állónak tiszteltük volna fel. Illetékes helyről közlik velünk, hogy az orgona épüget szombatonként a dohányutcai templomban, mint azelőtt. A Sulchan Aruch nem elégszik meg felekezeti politikai jelszavakkal... És nem üres szólam az, hogy a radikális reformernek elismert dr. K(eskeméti) főrabbiává való megválasztásánál éppen ez a hitközségi elnök, aki állítólag elutasít minden reformot, a Sulchan Aruchi alapon történetnek tüntette fel? — Erre azt feleljük, hogy ez az ellenvetés

nem érinti a mi fejtegetésünket. Mi csupán történelmi ténnyek fogtuk fel, hogy olyan országban, ahol az orthodoxok és neologok közötti szakadás legelőször nyert államjogi szankciót, megtörtént az első lépés a békés együttérzés felé éppen azon oldalról, amely éveken keresztül szenvedélyes harcot vívott egy erőszakos egyesítésért, az unifikációért.

A megelégedés egy nemével olvassuk e fejtegetést. A »Zsidó Ujság« volt az, amelyik rámutatott a stilszerűsége, amely a Sulchan Aruch alapjára helyezkedik egy bibliakritikát űző főrabbi választásánál. Miért hangoztatják a konzervativizmust? Ép olyan okból, amilyenből az antiszemita kurzus egy-egy oszlopa állandóan hangoztatja a jogrendet, a polgári egyenjogúságot. Az igazi liberáliszmus képviselője ilyen szerelni vallomások elhangzásakor jobban szereti az őszinte antiszemitát, mint a liberáliszkodó reakcionárius t. Nálunk Magyarországon minden politika. És nálunk a politika jelszavát nem szokták komolyan venni, legfellebbebb, ha egy-egy jobiszemű külföldi ujság meghatódik egy-egy kijelentésen, amit mi — sajnos — nem is vehetünk komolyan.

Igy történt a pesti kongresszusi hitközség sulchan-aruchi programjával. A programot hirdetőik maguk sem veszik komolyan, amit mondanak. De azért nem hazudnak, csak — politizálnak s ilyenkor az őszinteség hiány sem erkölcsi defektus.

A különbség tehát a régi és az új neológia között ez: a régi komolyan vette önmagát, tehát küzdött az orthodoxia ellen és az orthodoxia e küzdelemnek kárát nem látta, mert megacélozódott az ereje; az új neológia Magyarországon nem veszi komolyan saját magát sem, barátkozik az orthodoxiával s félünk attól, hogy harcra készségevel együtt belső ereje is gyengülni fog. Ha van tehát különbség az orthodox politika szempontjából a régi és új hivatalos neológia között, akkor ez a különbség csak »in pejus« hátrányára válik mai erkölcsi értékének.

Mindezeket számtalanszor kifejtettük a »Zsidó Ujság«-ban. Horovitz rabbi ur további fejtegetése során a »Zsidó Ujság«-ot névszerint is megnevezi s polemizál ellene. E polémia szükségessé tesz egy külön cikket, a melyet jövő számunkban közlünk.

ארטה כשר

Vénus ételzsir

Snyders győrszigeti orth. főrabbi ur hechserevel ellátva

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege-és élelmiszer-üzletben kapható

Gyártja:

OLAJMŰVEK R. T.

Kohn Adolf és Társa

Győr—Budapest

Báthory ucca 5. Tel.: T. 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Társa

Telefon: „Ujpest 161“

Hygienikus, egyszerű, olcsó Mikve-berendezéseket készít, átalakít, javít
GYENES ANTAL központi fűtés-, vízvezetékek-, csatornázás- és fürdőberendezési-vállalata.
Dehrecen, Arany János ucca 27. ☎ Telefon: 9—37.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon!

Posztó-, divatszövet, szabókellékek áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri-és női-szövetekben — Billiard és játékasztal-posztó

Seidner Lipót áruházában, Budapest, Kertész-u 43. Telefon: 134-74.

A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalékos kedvezmény!

A leforrázott házasságszédelő

Kovnában egy cipésznek diák fia különös módon akart pénzhez jutni. Magához vette két barátját és a szomszédos gazdag gyárosnak gimnazista lányát elhívták sétálni. Séta közben azt mondja a diák a leánynak, hogy most nevévé teszi s elvett mellényzsebéből egy jeggyűrűt s tréfásan ráhuzta a leány ujjára, miközben elmondta a törvényes formulát (Haré at). Ezek után a fiatal család két barátja felvilágosította a leányt, hogy az aktus a zsidó törvények szerint érvényes. A leány egész magánkívül hazasiétt s elmondta szüleinek az esetet. A szülők szaladtak a rabbizhoz, aki nem dönthetett másképen, mint csak úgy, hogy get-levelet kell adni a leánynak. Mikor az ifjút erre vonatkozólag megkérdezték, kijelentette, hogy szívesen ad get-levelet, de csak 5000 dollárért. A konsternált szülők a rabbit intervencióra kérték föl, a rabbi magához hívatta az ifjút s próbált a leányra beszélni. Hasztalan. Kezdték vele alkudozni az összeg tekintetében. Hasztalan; az ifjú nem akart engedni egy dollárt sem.

Erre a rabbi látszólag szándék nélkül azt kérdezte a névleges férjtől: »Honnan volt tulajdonképpen gyűrűd.« Amire az azt felelte, hogy egy női rokonától vette kölcsön egypár órára.

— No, ha így van, — felelte a rabbi — akkor visszamehetsz apád kaptafájához. A házasság érvénytelen, nem tulajdonod a gyűrű, tehát nem mondhattad jognosan a »haré at« kijelentést és így szükségtelen a get adása, amit csak 5000 dollárért akartál adni.

— ALKALMAZOTTAK TÖMÖRÜLÉSE. Az Izr. Hitközségi Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesületének rendező bizottsága a budapesti és vidéki hitközségi alkalmazottakat a f. hó 23-án, kedden 10 órakor a pesti izr. hitközség székházában (VII. Sip uca 12. II. 33.) tartandó közgyűlésére meghívja.

HIREK

NAPTÁR

שבת פ' וישלח י"ד כסליו
szombat kezdete (Bpest): 3 óra 55 p.
szombat kimenetele „ 4 „ 40 p.

— EVANGELIKUS LEKÉSZ INDITVÁNYA A NUMERUSZ KLAUZUS ELLEN. A »Zsidó Ujság« többször szegte le a most folyó protestans-katholikus viszálykodásban a véleményét. Szerény nézetünk szerint a kurzus zsidó politikája természetesen maga után hozta ezt az elvet: aki bírja, az marja. Előbb a zsidók lehengerelése volt a jelszó, most pedig egyéb kisebbségre kerül a sor. Ilyen kisebbség a protestantizmus is. Ha tehát a protestánsoknak sérelmeik vannak, akkor vessenek magukra azok a protestáns vezérférfiak, akik megengedték a kurzus hatalomrajutását, a kurzusét, amely másodrangú állampolgárokká akarja degradálni a zsidókat; utána pedig a protestánsokat. A protestantizmus sérelmeinek igazi orvoslása tehát csupán a zsidó gravaminák orvoslásán át vezet. E zsidó sérelmek legflagransabbika a törvénybe iktatott numerus klauzus. — Az igazság utat tör magának. A »Zsidó Ujság« véleményét magáévá tette — bizonyára anélkül, hogy tudott volna róla — Tuszik Lajos miskolci lelkész, aki elhatározta, hogy harcot indít a magyar evangélikus egyházon belül a numerus klauzus ellen. A lapokban közölt nyilatkozatának egyik-másik részlete nem egészen helytálló ugyan a mi szempontunkból. De ezzel szemben áll az igazság: az igazi vallásszabadság, tehát a protestantizmus éltető

alapelve csak ott érvényesülhet, ahol a jogegyenlőség nem tesz kivételt zsidó és nem-zsidó között.

— KÉT ZSIDÓ FÖREND. Már megírtuk, hogy az új törvény értelmében a zsidó felekezet két képviselőt fog kapni a főrendházban. Külföldi zsidó lapok nagy jelentőségnek tartják az új rendet. Kidomborítva látják benne intézményesen az orthodox szervezet különállását. Igaz ugyan, hogy a törvényben az nincs külön kiemelve, de a nemsokára megjelenő miniszteri utasításban meg lesz állapítva, hogy a két felsőházi zsidó lelkész között az egyik okvetlenül orthodox legyen. A zsidó közvélemény egy része ellentétet lát a mai rendben való megnyugvás és ama törekvés között, amely az orthodoxia számára világi képviseletet sürgetett többféle okokból. A »Zsidó Ujság« is érintette e szempontot. Azt mondjuk: érintette, mert az egész kérdést mindig oly jól elrendezettnek tartotta az orthodox iroda kezében, hogy nyilvános pertraktálás révén nem akarta az ügy sikerét veszélyeztetni. Most, hogy a törvény intézkedése lelkészt ír elő, meg kell állapítanunk, hogy ez nem diszharmonizál az előbbi világi képviseletre célzó törekvással. Mert a fő szempont az, hogy az orthodox szervezet törvényes fóruma: a Központi Iroda legyen döntő e kérdésben is. Ez a szempont csorbát nem szenvedett. Annak a magyarázata pedig, hogy ki orthodox szemszögből nézve »lelkész«, az természetesen zsidó belügy, mert mást jelent a zsidóság körében a »papság« fogalma, mint a nem-zsidó egyházakban.

— PESTI HITKÖZSÉGI ELLENZÉK ÉS A SAJTÓ INFORMÁLÁSA. A napilapok szerint a régi képviselőházban vasárnap a pesti kongresszusi hitközség jelenlegi vezetősége ellen összejövetelt tartottak. A mozgalom — úgy látszik — valamelyes összefüggésben van azzal, ami a pesti fiugimnáziumban történt a héber oktatás körül, amidőn az eddigi két tanártól megvonták az oktatást, mert tulsokat követeltek a héberből. A napilapokban elhelyezett kommunikék azonban célzatosak, mert az egész mozgalmat éretlen csínytevésként szerepeltetik. Mivel a gyűlés lefolyásáról hiteles értesítést nem kaptunk, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy az új mozgalom lehet jóindulatú, lehet nemes célú, de az bizonyos, hogy nincs nagyon jól megszervezve. Egy felekezeti párt szervezettségének első föltétele a sajtó és különösen a zsidó sajtó pontos és kimerítő informálása.

— A DUNASZERDAHELYI RABBIVISZÁLY. Mindkét párt, úgy R. Hillel Weinberger, mint R. Anselm Katz hívei elhatározták, hogy alávetik magukat egy rabbi-bíróság döntésének. A bíróság 33 napon belül kiadja majd a döntését, a peszak beszédint és ezzel remélhetőleg helyreáll a hitközségi béke.

— RABBIVALASZTÁS. Az újpesti kongr. hitközség főrabbiájul választotta meg dr. Friedmann Dénest, a budapesti szeminárium növendékét. A megválasztott 24 éves korában lett dr., Venetianer Lajos utódja.

— A VARSÓI RABBISÁG NEM ENGED HAMVASZTÓ URNÁT ELTEMETNI. Pár héttel ezelőtt meghalt Danzigban Ábrahám Wiesel, varsói gyáros, 73 éves korában. Végrendeletében meghagyta, hogy halála után öltöztessék fel tallisza és kittlibe és

miután égezték vele a rituálét, égezzék a hamvait pedig vigyék Varsóba, ahol felesége mellé temessék. A hamvasztás után az urnát a varsói temetőben elakarták helyezni, de a rabbiság megtiltotta. Erre a család a hatóság közbenjárását kérte. A hatóság kijelentette, hogy a temető kapujáig garantálja a rendet, a temető rendje azonban a hitközség belügye. A család a közigazgatási bírósághoz fordult.

CSALÁDI HIR

Klein Etelkát, özv. Klein Ferencné fakeskedő leányát Hajduböszörményből eljegyezte Gottesmann Izidor fakeskedő Nagylétáról.

Chanukai ajándék

lapunk tisztelet előfizetőinek az a kedvezmény, melyről a Zsidó Ujság mult heti számában beszámolt. Hogy mily módozatok mellett küldjük meg érdekfeszítő, gyönyörű kiállítású zsidó regényünket, a következőkben közöljük:

Azon igen t. előfizetőinknek, kiknek előfizetése lejárt és még nincs megújítva, ha előfizetésük megújításának összegét CHANUKAIG megküldik, úgy teljesen díj-talanul és bérmentve megkapják a híres publicista **Lehmann dr. tollából** kikerült

„BOSZTANAI“

c. regényt (Bolti ára 30.000 K.). Mult számunkban minden lejárt előfizetőnk lapjához postabefizetési lapot mellékelünk az összeg átutalásának megkönnyítésére. Felkértük előfizetőinket arra, hogy a befizetési lap hátsó oldalán egy „B“ betűvel jelezzék azon kívánságukat, hogy regényünkre igényt tartanak, mivel csupán ezen jelzéssel ellátott címekre küldjük meg a könyvet.

Tekintettel arra, hogy előfizetőink tömegesen kéri a „Bosztanai“-t és ezen kedvezményünk csak CHANUKA-ig marad érvényben, ajánlatos, hogy minél előbb gondoskodjanak az előfizetés megújításáról.

ZSIDÓ UJSÁG
kiadóhivatala.

— 90 EVES RABBI HALALÁ. A linzi hitközség rabbiája, Moritz Friedmann 90. születésnapja előtt pár nappal elhunyt. Meg volt téve minden előkészület, hogy az osztrák köztársasági elnök kitüntesse. Az elhunyt Nagy-Károlyban született, Pozsonyban tanult és 40 esztendeig Linzben működött közmegelegedésre.

— K. C. Ezt a két betűt minden német zsidó egyetemi hallgató ismeri. Jelenti a zsidó egyetemi hallgatók egyesületének szövetségét (Karlell-Convents). Ez a szövetség most ülte 30 éves jubileumát. Eből az alkalmából összegyűlekeztek a régi diákok, társadalmilag nagy pozíciót elfoglaló férfiak és beszéltek a jelen nemzedéknek, hogy ne veszítse el türelmét az antiszemitizmus miatt, legyenek német hazafiak. A boroszlói ünnepeken megjelentek a politikai hatóságok képviselői s dicsérték a zsidók hasznos állampolgári voltát. Az egész összejövetel felett a melancholiának bizonyos neme lebegett s megfelelt annak a gólusznak, amelyben most még Nyugateurópában is, van a zsidóság.

— EGYETEMI BOTRÁNYOK BÉCSBEN. A bécsi egyetem jogikara dékánjának megválasztotta Hupkát, a kereskedelmi jog tanárát. A megválasztott zsidó származású, de már régen kitért. Az antiszemita diákok mégis zsidó ügyet csinálnak a megválasztásából. Mult héten gyűlést tartottak s megállapították, hogy az orvostudományi karon 25 zsidó professzor van, amit már nem lehet tűrni és így a numerus klauzust nemcsak az egyetemi hallgatósággal szemben, hanem a zsidó tanárokkal szemben is alkalmazni kell.

— A PÉSZACHI LISZT ÜGYÉBEN. Egy riportot kaplunk egynehány újpesti orthodox férfiú aláírásával, amelyben a pészachi liszt őrlésének felügyelője ellen súlyos, bár személyes támadást intéznek. Nem áll módunkban utána járni a dolognak, tehát csupán regisztráljuk a dolgot.

Hajszálakat

hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel

Pollák Sarolta
Budapest, Andrásy-ut 38.

„Miracle“

hajeltávolító-
szer szétkül-
dése utasítás-
sal.

Összes szépséghibák kezelése. (Arcápolás olcsó béretrendszerrel). Szemölcsirtás. Fagykezelések. (Kérje legújabb prospektusom.)

FIGYELEM!

Uj, szigoruan kóser étterem nyílt meg. A nagyérdemű fogyasztóközönség b. figyelmébe ajánljuk ujonnan megnyílt, modernül és fényesen berendezett, szigoruan orth. kóser éttermünket (VI., Vasvári Pál-u. 8.), hol mérsékelt árak mellett kitűnően étkezhet és figyelmesen kiszolgálják. Reggeli és oszonna kávé. Házon kívül is. Előfizetők előnyben részesülnek. Menü 24,000, Kis menü 18,000

Stern Sógorok
VI., Vasvári Pál-u. 8.
Telefon: L. 921-38.

— 200 NÖVENDEK A POZSONYI JESIVÁN. Chesvan 16-án nyitotta meg Schreiber Akiva főrabbi negy beszédében a szemesztert 200 bocher előtt. A szónok idézte dédapjának, a Chaszam Szófernek szellemét s áldást kért azokra, akik a Chaszam Szófer Tóra-intézetét támogatják.

— ZSIDÓK ÁLLAMPOLGÁRI HŰSÉGE. Palesztina kormányának volt főtitkára, Sir Wyndham Deedes, a Balfour deklaráció emléknapiján a manchesteri egyetemi ifjúság egyesületében előadást tartott a palesztinai problémáról. November 2-án mult el ugyanis 9 éve, hogy Lord Balfour angol külügyminiszter megírta azt a levelet, amelyben bejelenti, hogy az angol kormány hajlandó támogatni a cionizmust ama törekvésében, hogy a zsidó népnek nemzeti otthont szerezzen. Az évfordulón a szónok Deedes különösen azzal a kérdéssel foglalkozott, lehet-e valaki egyszerre két ország polgára. Ezt a kérdést Palesztinára nézve feltenni nem lehet, mert Palesztina a zsidóságának nem politikai középpontjává lesz, hanem kulturcentrum, ami viszont csak azt jelenti, hogy a zsidóság saját egyéniségével akér a világ kulturájához hozzájárulni. Mindezek folytán még most is áll az a tétel: „minél jobb zsidó valaki, annál jobb polgár”.

— KEGYELEM AZ UTOLSÓ PERCBEN. Jelentettük, hogy Perziában letartóztatták Hayems zsidó képviselőt, a zsidók terhére elkövetett jogtalanságok bátor ostromozóját azzal az ürüggyel, hogy a sah elleni összezsekkvésben részt vett. Egyes hiradások már kivégzéséről is tudtak. Most azonban Jeruzsálemen át az a hír érkezik, hogy az utolsó percben kegyelmet kapott az ártatlanul megvádolt képviselő. A vele együtt elfogott négy más zsidó férfit is szabadlábra helyezték.

— ZSIDÓ ESKÜVŐ A FOGHÁZBAN. Lodzban a 19 éves Malke Libernik-et kommunista propaganda miatt 4 évi fogházia ítélték. Legutóbb azután az ügyészséghez azzal a kérelemmel fordult, hogy egybekelhesse a 24 éves Baruch Spiro vőlegényével. Az ügyészség engedélyére a zsidó rituális egybekelés a fegyháziroda szobájában ment végbe.

CSALÁDI HIREK

Özv. Kaufmann Antalné leányát, Dicskát, Sátoraljaihelyről eljegyezte Klein Ernő a debreceni Tiferesz Bachurim titkára.

Jungreis Nándor, a gyöngyösi orth. főrabbi fia — az ujonnan megválasztott tokaji főrabbi — és Strasser Lea, a bold. emlékü tokaji főrabbi leánya jegyesek.

Goldberger Kornéliát, Goldberger Gerson tiszaberczeli főrabbi leányát eljegyezte Buchsbaum Jenő, Buschbaum Jósua galanti főrabbi fia.

Schischa Teréz (Sopron) és Weisz Lipót (Csorna) vasárnap, kisleve hó 15-én tartják esküvőjüket Sopronban.

Spitzer Dávid ur Nagytapolcsány, eljegyezte Sárkát, Duschinsky Mihály rákospalotai főrabbi leányát.

FENYES ESKÜVŐ színhelye volt f. hó 9-én a Kazinczy uccai orth. templom. Friedmann Herman Mándok, az Országos Központi Tizes Bizottság tagja adta férjhez leányát, Hildát Reiner Emánuel budapesti kereskedőhöz. Az esküvő nagyszámu és előkelő közönség jelenlétében folyt le. Megjelentek Obudai Freudiger Abraham hitk. elnökön kívül az összes testületek és előljárók. Az esküvői lakomán, amely igazi zsidó volt, szellemes beszédek mondtak a sopronkereszturi, győri és kismvárdai főrabbi, valamint Korein Dezső budapestről. Mély, gondolatokban gazdag »charifesz« beszédek tartottak még a menyasszony fiverei a pozsonyi jesiva volt híres növendékei, Friedmann Frigyes Budapest és Friedmann Sándor Tállya.

— BRISZ. Bensőséges, intim családi ünnepség keretében ülte meg Weisz Mór, a budapesti orthodox hitközség filantropikus működéséről közismert választmányi tagja ujszülött fiának, Jiszochor Eleozornak brisz-milo ünnepélyét. A pesti Orthodoxia színe-java szerencsekívánatokkal halmozta el a szülőket. Mazol tov!

DR. A. OETKER,
Budapest, VIII., Conti-u 25.

JÓKARBAN LEVŐ

ספר תורה

mérvadó **הפטר**-ral 5 millióért eladó.
VIII., Déry-u. 14., II. 4.

PÁLYAZATI HIRDETÉNY.

Az abaujszántói aut. orth. izr hitközség pályázatot hirdet egy elsőrangú kántor-metszői állásra, aki három elismert orth. rabbittól **ק א ל ב** al bir. Javadalmazása: természetbeni lakás, világitás, fél sechita, a szokásos mellékjövendelmek és készpénzfizetés megállapodás szerint, mely megélhetését fényesen biztosítja. Pályázók folyamodványukat f. évi december végéig küldjék be az elnökséghez. Csak a meghívottak tarthatnak előadást, más nem tarthat előadást.

Eszter Chiera

Történeli elbeszélés

Irla: **Dr. Lehmann M.** — Fordította: **Ben Kalonymosz**

Az eddigi 18 közlemény tartalma: Murad szultán udvarában, mint orvos és diplomata tekintélyes szerepet játszott Salomo Askenazi, aki nőül kérte Eszter Chierát, a szalonikii főrabbi leányát. A szultán halála után Szinan nagyvezér megbukott és az új szultán kegyét úgy akarta megnyerni, hogy elraboltatta Esztert és a hárembe szállíttatta. A fiatal III. Mohammed szerelemre lobbant iránta és nőül akarja venni. És, hogy az új szultán Eszter szerelmét elnyerje, minden kívánságát teljesíti, Hűséges nevelőnőjét, Hannát, akit a rab-szolgavásáron megvett egy általa régebben visszautasított török, kiszabadítja s melléje rendeli szolgálatra. Eszter politikai beszélgetést kezd a szultánnal s figyelmzetteti a kormányzás sok hibájára.

— Hallottam, hogy trónralépesed napján 19 testvéredet megöletted. Igaz-e ez?

— Igen. Böles s régi törvényhozás intézte ezt így. Így tett atyám s nagyatyám is. Örökösödési viszályok, testvérháború okoznának. Folyjon inkább e néhány ártatlan embernek vére, mint sok ezeré...

— Törüld el e borzalmas törvényt, ha akarod, hogy a tied legyenek. — Oh, Istenem, mily végtelen a te türelmed!

— Oly dolgokat beszélsz, Eszter, melyre mestereim nem tanítottak.

— A zsidóság örökérvényű alaptörvényei ezek, melyeket a Szentírásban adott I-ten népének, melyek...

— Ne folytasd, Eszter. Szavaid olyan meggyőzőek, hogy még megnyersz vallásodnak.

A szultán, ki még nem ismerte a Szerail titkait, azt hitte, hogy

egyedül van Eszterrel, pedig minden szavukat hallotta, még egy harmadik fül is.

X.

Szinán, ki konstantinápolyi lakásán nyugodtan várta, hogy mikor virrad fel az ő napja, egy napon oly vendéget kapott, kire semmiképp sem számított.

— Ferhad a padisa nagyvezére kíván Urammal beszélni — jelenté a szolgál.

Szinán e név hallatára kiejté szájából a csibukot s tágranyított szemekkel nézett a szoigájára. Nem értette, mit jelentsen legnagyobb ellenségének látogatása. Hogy jót nem, azt sejtette.

Ferhad a szobába lépett s árt karokkal sietett Szinán felé, mint ha mindig a legjobb barátságban éltek volna.

— Már elég ideig voltunk egymás ellenségei, kössünk hát békét, mert mindkettőnk fölött ég a ház.

— Inkább hittem volna, hogy tűz s víz egyesül, mint mi ketten — felelé Szinán nyugodtan, tudva, hogy Ferhad is bajban van.

— Egy leányt hoztál a Szerailba, — kezdé Ferhad — ki mindnyájunknak ártalmára van. A padisa csak az ő szavára hallgat, s maga mellé ülteti az oszmannok trónjára?

— A nagyvezér is zsidó lesz — tevé hozzá Ferhad, lesve, hogy milyen hatást tesz majd ez Szinánra.

— Ez türehetlen! — tört ki Szinan.

Ha talán ő lehetett volna nagyvezér, meghoecátott volna a zsidónőnek, de e másik hír után kezébe csapott Ferhadnak, meg-

fogadva, hogy megvédi az oszmannok trónjának becsületét.

— Ketten nem tehetünk semmit. Rendeljük hát ide a muftit,* a kaimakant,** a kadiaskart,***) az agát és Samsi pasát. Közösen állapotjunk meg a teendőket.

Alig telt egy óra már együtt voltak a török világ egyházi s világi nagyjai. Festői kép volt, midőn tarka selyemkaftánjaikban elhelyezkedtek a puha kereveten s hosszuszáru csibukjaikból sűrű füstfelhőket eregettek. Csibukjáról még a legkomolyabb pillanatokban, s legnagyobb bajában sem tud lemondani a török.

— Szinan barátunk — kezdé a mufti — már valószínűleg értesült a veszedelemtől, mely birodalmunkat fenyegeti. Egy zsidónő fogva tartja a szultán szívét, s azt teszi vele, amit akar. E leány tanácsára fel akarja a padisa oszlatni a janicsárok s spahik seregét, s meg akar szüntetni minden külfáborút. A gyaurok s ráják egyenlő joggal birjanak. Zsidó minden hivatal betölthessen. És még sok más ilyen hallatlan új dolog. Ezt nem tűrhetjük.

— A zsidónőnek meg kell halni — vágott közbe Ferhad.

— Meg kell halni! Feleltek rá n i dnyáján. — Csak Szinan hallgatott. Nem tudta szegény, mit mondjon.

A leány életétől függ az ő jövője, s talán élete is.

— Ha a nép a dolgoknak csak kis részéről értesül, dühében darabokra tépi a zsidónőt — monda Ferhad, kárörvendő pillantást vetve Szinánra — s a padisa sem tudja majd megmenteni.

(Folyt. köv.)

*) Főpap, **) polgármester, ***) főbíró.

Ne használjon mást, mint az **olcsó és כשר „SAULIG“**.t

Folyékony fémtisztítót, mert tiszta növényzsírból készül és egyaránt használható tejes, zsíros és parve alpaca és ezüst kanalakhoz, tálcahoz, rézmoszárhoz, sparherd rézvereteihez stb. — Viszont-elárúsítóknak 36 doboztól feljebb fco-fco szállítok. — Megmintázott árajánlattal szívesen szolgálok.

Fellner Manó
Szombathely.

Rituális parókákat a legolcsóbban készít
KRÁNITZ hölgyfodrász Budapest, IV. Párisi-u. 5.
Telefon: 122-58.
a Főpostával szemben.

EGYIPTOM LÁZADÓI

Forrón tüzelt a nap a tizezer toronyra
És a szfinkszokra és piramisokra,
Melyek rettentő köveit
Izzadt rabszolgák hordották halomra.
Forrón tüzelt a nap a tizezer toronyra.

És véres verejték volt a kárpit
A zsarnok Urnak szép tornya fölött,
A verejték a rabszolgák vére,
A forró vér a rabszolgák bére,
Mely sajtó jajjal most tettekre lázit
És megszövi a vérgőzös ködöt,
Mely kárpit volt a zsarnok trón fölött.

És este volt és lett azután reggel
Egy tüzipiros nap szökött fel az égre,
Hogy szembenézzen egy izzadt sereggel,
Amelynek volt tizezer acélos karja,
Amelynek volt tizezer kőkemény ökle
Kinyujtva most, a gögös trón fölé:
Hogy zuzza össze!

És reggel lett és melék kldültek,
És reggel lett és izmok megfeszültek,
És csodák születtek és csodák teremték
És a tizezer tornyok beléremegtek
És a rabszolgák láncot temettek
És szabadok lettek és emberek lettek.

A fényességből előre tört a nap,
Leragyogott az óriás sivatagra
És ragyogását a végtelen homok,
Bélyegként a tizezer talpra nyomta,
Nely ráfeszült a süppedő homokra.

És elmulottak a négyezernyi évek,
De lázadoknak talpán ég a bélyeg
És üzi, hajszoja őket egyre,
Dus völgyekbe és kopár hegyekre
És villámot szór a csapzott fejekre
És napsugárt küld a komor szemekbe
És csókolja és rugdalja őket
A sirókat és a nevetőket.
Aztán elmul, mint égilátomás,
Olyanná lesz, mint álom, vagy varázs,
Mert égő tüzét beoltja a napba,
Mert megszületik még egyszer ragyogva
És feltámasztja a temetőket,
És világgával és melegével,
Megáldja a magotvetőket...

Keleti Sándor

Felelős szerkesztő és kiadótlulajdonos:

Groszberg Jenő

Szerkesztői üzenetek.

SCHWARCZ LIPÓT, Kunszentmiklós.
Fejtegetése igen meggyőző, de nem lehet következetesen keresztfülvinni. Az átírásnál minden nyelven nehézségek vannak.

A. N. D—r. Azt hisszük, hogy most jelent meg ilyesmi dr. Pfeifel monori rabbitól, ítéssék odafordulni.

KIVÁNCSI. Még nem huzták ki,

HAKSIV. Nem az Omikéről, hanem a Mikéféről lehet szó. (Mikéfe — magyar izraelita kézmű és földművelőképző egyesület.) Az egyesület nincs tekintettel a szombat megtartására. De sziveskedjék odafordulni (VII. Damjanich u. 48.) talán elhelyezik egy szombat-tartó helyre. Elemezést is adnak, de nem orthodox kósert.

L. Csorna. Köszönjük buzgóságát. Sziveskedjék mást küldeni, mert ez nagyon ismert.

RODNAN. Tessék más álnevet használni, olyat, amelyet nem kell fordítva olvasni.

CHANUKA. Stílusa jó, de nincs még sok mondanivalója. Tanuljon sokat, hogy olyat mondhasson, amit mások még nem mondtak el így.

שידוך הני?

die auch von 4 Bürger geprüft sind, Zeugnisse besitzen, angenehme Stimme haben, können bei mir die שיין ומין und Vorbeterkenntnisse erlernen, und hier als נערה מיוחסת משבלת בעלת שיהינן wie auch Matrikelführer, Religion-Lehrer als mein Nachfolger amtiert werden. — Heiratsfähige, welche מיוחסת משבלת בעלת שיהינן junge Mädchen suchen, mögen bis Ende I. Jahr 1926. ihre Anträge einsenden an **Taub Mór Nógrádkálló, Kossuth Lajos-utca 30.**

Jesivákat Támogató Egyesület (Tomché Jesivósz) Győr.

15L04/5687.

HIRDETMEY.

Értesítjük az igen t. zsidó közönséget, hogy sorsjegyeink huzását — mint-hogy azokból sajnos — még sok eladatlan, kénytelenek voltunk a nm. Pénzügyminisztérium engedélyével f. é. december hó 30-ára משה נכח elhalasztani.

Tekintve a szent célt, reméljük, a t. közönség zsidó köteletségének fogja tartani, hogy sorsjegyeinkből minél többet vegyen és még a legszegényebb is legalább egy sorsjegy vásárlásával e szent és üdvös akció sikerét biztosítani fogja.

Győr, 5687. Kiszlev 3.

A Tomche Jesivosz Egyesület központi bizottsága,

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 2000 vastagon szedett betűkből 4000 korona. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. Hirdetések dija előre fizetendő.

A kecskeméti aut. orth. izr. hitközség keres egy fiatal vallásos nős samészt, ki Mikve-kezelő, Masgiach, ügyes Sóchet-Ubodek legyen. Jó előimádkozó előnyben. Fizetés megállapodás szerint. Ajánlatok Kecskeméti Izidor elnök címére küldendők. Utiköltségek csakis meghívottaknak térítetik meg.

A z e g r i orth. izr. anyahitközség pályázatot hirdet egy יושנת ובודק מוסחה ורא יעמים מרבים וקורה és kitünő előimádkozói állásra.

Javadalmazás: fix fizetés megegyezés szerint, azonkívül lakás, fél sechita és a szokásos mellékjöveldelmek.

Kort, családi állapotot stb. feltüntetendő pályázati kérvények, — melyhez három elismert orth. rabbitól nyert képesítvények melléklendők — alulírttohoz nyujtandók be. Mohel előnyben részesül. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

Eger, 1926. nov. hó,

Benedikt Nándor Reiner Adolf s. k. jegyző. elnök.

A bácsalmási statusquo-ante izr. hitközség pályázatot hirdet egy metsző—sámesz állásra.

Pályázhatnak 40 éven aluli, kis családú, oly magyar honpolgárok, kik kellemes hangú előimádkozók és kiknek 3 elismert orth. rabbitól sochet ubodek vekore kéepsitésük van. Mohel előnyben részesül.

Javadalmazás, lakás, kerttel, 10 métermázsa fa, 15 millió korona évi készpénzfizetés, fél sechita és a szokásos mellékjöveldelmek.

Pályázatok, képesítést, eddigi működést, kort és családi állapotot feltüntető okmányokkal felszerelve a fenti izr. hitközség elnökségéhez küldendők be. Utiköltséget csak a meghívottnak térítünk meg.

Az állás 1927. január hó 1-én foglalandó el.

Bácsalmás, 1926. nov. 8.

Gross Pápa Arnold hitk. jegyző. hitk. elnök,

A hirdetésekben említett kaszusz tekintetében a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal.

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban, hálók ebédlok, szalongarnitúrák matraccok, sezlónok, konyhaberendezések.

RÉSZLETRE IS!

KLEIN D., Kisdíófa ucca 16.

Templomi himzéseket

művészies kivitelben olesó árban készit

Herz Emma Aranyhímző-műterme

Budapest, IV., Kossuth Lajos-ucca 3.

Telefon: J. 154—84.

MENORÁK MIKA rézárugyárban

különböző nagyságban gyári árban kaphatók

Budapest, VII, Kazinczy-u.47.

Telefon: József 128—27.

Legszebb és legolcsóbb Chanukai ajándék

Dr. Lehmann világhírű resénye a

BOSZTANAI

kapható kiadóhivatalunkban, Ára kivételesen **diszkötésben 30.000 K helyett csak 25.000 K.** — Több példány vételénél, vagy viszonteladónak megfelelő árengedmény.

Kérjen árajánlatot!

KOHN-féle buffet és étterem

Reggeli, uzsonna, ebéd, vacsora, a legizletesebb házikoszt és süteménykülönlegességek.

Előfizetőknek étlap szerint a legmérsékeltebb árban.

Budapest VII, Kazinczy-u. 55

Fenákel Jónás

zsr és báromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt.

Budapest, VII., Kazinczy ucca 52—54.

Naponta friss áru, Házhoz szállítás,

Telefonhívó J. 34—76.

Weisz Mór Budapest, VII., Dob-u. 22.

Következő gyártmányok kaphatók: **Albert- és Consum-keksz, teasütemény, piskóta, kétszersült.**

Telefon: J. 123-65. Telefon: J. 123-65.

Értesítjük vidéki vevőinket, hogy vörösli és kolbászárú

gyártmányaink oly tartósan készülnek, hogy dacára a rendkívül enyhe őszi időjárásnak, garantáljuk, hogy azok a legfrisebb állapotban érkeznek meg. — Saját érdekében kérje a legujabban megjelent árjegyzékünket.

Libaszalámi különlegességünkre különösen felhívjuk b. figyelmét. Tisztelettel **REBENWURZL** orth. כשר szalámi- és füstöltusárugyár Budapest, VI, Laudon ucca 3. sz.

Skrek Lipót orth. כשר szalámi és kolbászárú gyártmányai elismerten a legjobb!

A gyárüzemnek teljesen **új berendezésénél** fogva módjában van a lehető **legjobb** árut a **legolcsóbb** árban szállítani.

Vidékre utánvételes postacsomagszállítás, a rendelések azonnal külön postajáráttal expediatnak.

Kérje még ma **legujabb őszi árjegyzékünket**, mely mindenről tájékoztatja.

A közeljövöben piacra kerülő **libaszalámi különlegességünk** a szezon kiemelkedő eseménye lesz!

Több **füstöltáru-speciálitás** előkészítés alatt.

SKREK-SZALÁMIT követeljen minden orth. élelmiszerüzletben!

Gyár és főüzlet: **VII., DOB UCCA 27.** Telefon: J. 124-17.

Apró hirdetések.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egy-szeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Apróhirdetéseik felvétele: VII. Sip ucca 10. Jelíges levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

FISCHER régi házasságkövető ajánlatai komoly és megbízható. Telefon: József 129—51. Dohány u. 68.

Nősülne gazdag földbirtokos, fess uriember. — Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Nősülne vagyonos gyáros, nősülne kifizető praxisu orvos, ügyvéd, nősülne fő-tisztviselő, nősülne nagykereskedő. Bővebbet FISCHERNEL, aki házasságokat csak jobb körökben ajánl. Dohány u. 68.

Független uriaszony 10 ezer dollár készpénzzel férjhezmenne középkori uriemberhez. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Benősülne intelligens, kellemes megjelenésű uriember, üzletbe, vállalatba, gazdaságba, pénz, hozományra nem reflektál. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68. Telefon József 129—51.

Kitűnő jömenetelű üzlettel és gyönyörűen berendezett lakással, jómódu uriember nősülne, hozomány nem fontos. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

Vezető állásban lévő főtisztviselő, házias, de intelligens, jó családból való leányt feleségül venne. — Bővebbet: FISCHER-nél, Dohány u. 68.

FISCHER az ország minden részéből legjobb házasságokat ajánl. Dohány u. 68. szám.

Saját házában, régi nagyforgalmú és elegáns üzlettel rendelkező jómódu uriember nősülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Földbirtokos férjhezadná leányát tekintélyes készpénz és ingatlanhozománygal. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68. sz.

Nyomatott a HELIOS könyvnyomdában Budapest, Sip ucca 3.

Önök is tudni kell!! Hogy FISCHER házasságkövető csak egy van; Dohány ucca 68.

Fővárosban szépen berendezett lakás és forgalmas üzlettel rendelkező uriember nősülne. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány ucca 68.

Vagyonos család nagyobb készpénzhozománnyal férjhezadná leányát. Bővebbet FISCHER-nél, Dohány u. 68.

FISCHER diszkrétan, legfinomabb formában házassági ismerkedést hoz. Dohány ucca 68.

FISCHER házasság ajánlatai megbízhatók. Telefon József 129—51. Dohány ucca 68.

HAZASULANDOK hasznos útmutató könyve megjelent!!! Nélkülözhetetlen, tanulságos tanácsadó!!! Szenzációs!! Beszerezhető 10 ezer koronáért Korányiné legmegbízhatóbb privátsadchen irodája útján: Garay tér 16. Házasságkövetítésemet utólagosan fizethetik.

HUGOMAT, akinek faluhelyen jólmenő korcsmája, 35—40 millió értékű ingatlana és 25.000.000 korona készpénze van **הוסיף להוסיף**-hoz férjhez adnám. Leveleket **הוסיף להוסיף**, jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja.

JÓ HAZAKBA jártas sadchenok küldjék be pontos címüket e lap kiadó-jába »Sidach« jelígre.

ÖZVEGY, feltűnően csinos uriaszony hozzámenne jómódu középkori uriemberhez. »Boldogság biztosítva« jelígre e lap kiadó-jába.

ELŐKELŐ családból való, fiatal, művelt, csinos sógornőmet férjhezadnám. Lakás és kelengye van. Bővebbet levélileg. Leveleket »Különleges« jelígre kérek.

MAGAS, intelligens, több nyelvet beszélő fiatal leány, irodai képzettséggel bír, férjhezmenne jó kondícióban lévő, vallásos fiatalemberhez. »Házasság 21« jelígre a kiadóba.

TIZENKILENC éve közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. (Cégnélküli levelezés.)

Állást keres.

TÖBB nyelvet perfektül beszélő urileány irodai alkalmazást vállal. Jó fizetés megkívántatik. — Jelige: »Rendkívül ügyes.«

BORSZAKMÁBAN jártas vallásos fiatalember elhelyezkedést keres. Lehet vidéken is. Szíves megkeresést »Ügyes és megbízható« jelígre e lap kiadó-jába.

INTELLIGENS izr. urileány, perfect gyors- és gépirónő állást vállal, lehetőleg azonnali belépésre. Jelige: »Szerény igényű.«

JOBBSALADBÓL való izr. leány, ki a háztartásban jártas, állást keres jobb vallásos családnál, hol családtagnak tekintenek. — Cim: Kohné Püspökladány, Bethlen u. 286.

Különféle.

ERTELMES, ügyes intelligens hölgy bizalmi állást keres, lehet üzletbe mint eladónő, vagy nagyobb vállalatnál mint kiadónő, esetleg urhölgnél mint társalkodónő, vagy ezekhez hasonló. Varráshoz is ért. Leveleket »Sikerült« jelígre kér a kiadóba.

Örömmel tudatjuk t. Hittestvéreinkkel, hogy szövődésünkben mostan négy-öt árva tudunk elhelyezni. Egészséges, ép, jól megtermett 14 éves fiúk november 25-ig jelentkezzenek. Rövid idő alatt tanulják meg a mesterséget, szépen kereshetnek és később önállósíthatják magukat. — Első Magyarországi Talisz-Szövöde, Balkány.

Verlässlicher שמחה Weitzen zu haben bei HERMAN WEINER JÁSZKARAJENŐ.

PANETH-féle
orth. פנעט
SZALÁMIGYÁR
Debrecen

Ajánlja elismerten legjobb szalámi, füstölt hús és vírstli-gyártmányait a legolcsóbb napi árak mellett. Sztéküldés postacsomagokban. Cim: **Paneth Szalámigyár Debrecen.** Telefon: 7—22.

Felelős nyomdavezető WEITZ KAROLY

Budapest, 1926. november 26.
5687. kisleve 20.

5000 korona.

II. évfolyam, 44. szám.

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA. • MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT

ELŐFIZETÉSI DIJ: 1 ÉVRE K 240000
" " 1/2 " " 120000
" " 1/4 " " 60000
Postachequekontó-szám: 50.791.

Zsidó testvériség és orthodox szervezet

Lapunk múlt heti számában foglalkoztunk Horovitz J. jelenleg Frankfurtban időző jeruzsálemi rabbinak az „Israelit“-ben megjelent és a pesti kongresszusi hitközségi vezetők által hangoztatott konzervatívizmusról szóló cikkével. Kötelességünk volt azt megtenni, nemcsak a szóban forgó ügy magyar-orthodox szempontból való fontossága miatt, hanem a cikkirő általánosan tisztelt és nagyrabecsült egyéniségére való tekintettel is. Éppen azért külön akarunk foglalkozni a fejtegetésnek egyenesen a „Zsidó Ujság“-nak címzett részletével.

Horovitz rabbi ur azt írja ugyanis

„A „ZSIDÓ UJSÁG“ c. orthodox organum majdnem kéthasábos cikkünk csupán egyik részletével foglalkozik. E részletben rámutattam mint figyelemreméltó jelenségre, arra a hatalmas ellentétre, amely az egykori névleg kongresszusi tagok között, akik a Sulchan Aruchot fanatikus buzgalommal támadták és a mostani epigonok között, akik a Sulchan Aruch alapjára akarnak helyezkedni, fennforog. Azt, hogy ez az eljárás utánzásra méltó példa volna Németország és Erecz-Jiszróél számára, a „ZSIDÓ UJSÁG“ nem akarja elismerni. Meg kell oldani azt az alternatívát, a melyet a jelenkori események elénkbe tárnak: vagy erőszakos beolvasztás vagy önkéntes csatlakozás. Meg kell oldani a kérdést, melyik a lelki-

ismeret megnyugtatója és a béke helyreállítására vezető legcélszerűbb megoldás? Tud talán a „ZSIDÓ UJSÁG“ más kivezető utat? Avagy a hithű érdekek e veterán harcosának közömbös e, ha állandó ellenséges testvérharc által a kedélyekben az elszakadás még mélyebb lesz? Nem akarjuk azt hinni!”

A „hithű érdekek veteránja“, a kit Horowitz rabbi ur apasztrofál, Groszberg Lipót immár örök nyugalomra tért. De nagyon könnyű nekünk az ő szellemében válaszolni a rabbi ur kérdéseire.

Ha a nem orthodox testvéreink vezetői azt mondanák: mi nem tartjuk a vallástörvényeket mint ti, nem őrizzük meg a szombatot, nem neveljük gyermekeinket a miczvok gyakorlásában, a ritualisban megnyilatkozó kedüsöt nem domborítjuk ki annyira, mint ti, ellenben: többet teszünk a zsidó névnek a külvilág előtti megbecsülésért mint ti, társadalmi pozíciókkal inkább erősítjük meg a zsidóság jogi helyzetét mint ti, kifelé több jótékonyt gyakorolunk mi, mi azt hisszük a mi utunk helyesebb, mint a ti ceremonális vallásosságok, — de azért bármiben különbözünk is, egyesít bennünket a Semá Jiszróél és az, hogy mi is Avrohom, Jiczchok és Jákov gyermekei vagyunk, akkor melyik orthodox ember nem mondaná, hogy a két külön szervezetben egyesült zsidóság egymás mellett karöltve haladjon?

Ez őszinte beszéd volna. Ilyen alapon felépíthető a békés együttműködés lehetősége. Ez a helyzet meg van már a hazai neológiában legalább 15 év óta. Így volt már a háború alatt. Csak öt év óta kezdik Pesten hirdetni a Sulchan Aruch-hoz való hűséget. E kijelentésben azonban nincs tartalom. Ezért veszélyes, ha az orthodox közvélemény nincs felvilágosítva arról, hogy a „Sulchan Aruch“ neve körülbelül olyan szerepet játszik, mint amikor Pesten a teljesen tréfli-vendéglők nagy betűkkel kiírják „kóser“, vagy legalább egy „Mogen dovid“-ot rajzolnak a címtáblára. Meggyőződé- sünk szerint nem őszinte ellenféllel szemben a régi zsidó előírás szerint kell eljárunk: chabdeh i v-chosdehü (tiszteld, de légy óvatos vele szemben). Az orthodox zsidóságnak minden országban igyekezni kell szervezetét kiépíteni s a külön szervezet alapján békésen dolgozni nem-orthodox testvéreinkkel.

Magyarországon kívül ez a helyzet nehezebb, mert az állam nincs segítségére a szervezet kiépítésének, de viszont a külföldön elvű neológiával van dolga, amellyel szemben a küzdelem könnyebb, értékesebb és célravezetőbb. Ha addig várunk, amíg Németországban és Erecz Jiszróélban a béke azon az alapon fog helyreállni, hogy a nem-orthodoxok kijelentik, hogy a Sulchan Aruch alapjára helyezkednek, akkor a békekötést, amelyet, Horovitz rabbi urral együtt minden jó zsidó óhajt, Eljohü Hannoni idejére toltuk ki...